

Voorbeeldaanpak

Discriminatie in de Woonomgeving



Landelijk Platform Woonoverlast
samen voor een betere buurt

Voorwoord



Discriminatie kan oorzaak of gevolg zijn bij klachten en conflicten rond woonoverlast. Discriminatie is oorzaak als bewoners negatief reageren op burens met afwijkende karakteristieken en achtergronden, ze niet dulden of minder welwillend bejegen. Het is een gevolg als mensen door andere zaken met elkaar in onmin leven en zich discriminerend uitlaten om de ander te kwetsen.

Maar waar het ook vandaan komt, het gaat natuurlijk vooral om de vraag hoe je er vanaf komt. Of beter nog, hoe je voorkomt dat het tot discriminatie komt. Deze voorbeeldaanpak biedt daarvoor een belangrijke handreiking.

Zo'n aanpak is hoog nodig. Het gaat niet bepaald om een marginaal verschijnsel. De cijfers van het landelijk platform illustreren dat alleen al bij woonoverlast de teller jaarlijks richting vele tienduizenden gevallen gaat. Uit de cijfers van de antidiscriminatie voorzieningen blijkt dat in 10 % van alle gevallen waarin hun bijstand wordt gevraagd, discriminatie in buurt of leefomgeving om de hoek komt kijken. Achter deze kille cijfers gaat veel persoonlijke misère. Mensen worden geschaad in hun fundamentele burgerrechten, in maatschappelijke ontwikkelingsmogelijkheden en ontplooiingskansen. Slopende woonomstandigheden ontwrichten levens en berokkenen maatschappelijke schade.

Deze voorbeeldaanpak doet belangrijke handreikingen om gevoelens en gevallen van discriminatie in de woonomgeving te beteugelen. Het is van groot belang vroegtijdig te signaleren, voordat verhoudingen zich verhard en tegenstellingen onomkeerbaar of onreparabel worden. De aanpak specificeert de rol van een aantal cruciale ketenpartners en geeft tips en trucs om effectief op te treden en niet te verzanden in handelingsverlegenheid of moedeloosheid. De aanpak belicht de risico's om zaken in termen van discriminatie te benoemen en aan te spreken. Maar ook de risico's van het niet aanpakken en adresseren van discriminatie worden belicht. Het feit dat deze voorbeeldaanpak gemeenschappelijk is ontwikkeld door ketenpartners illustreert dat het gaat om een gemeenschappelijke opgave.

Het is te hopen dat deze voorbeeldaanpak zich ontwikkelt tot een voorbeeldige aanpak. Daarvoor is nodig dat die door de lokale ketenpartners in de praktijk wordt gebracht waar daar aanleiding toe is. Dat feedback wordt verzameld en gegeven zodat de aanpak aan de hand van concrete ervaringen en voortschrijdend inzicht verder kan worden verbeterd. Dit product is dus niet alleen een handreiking, maar behelst ook een vraag: gebruik de voorbeeldaanpak, maar koppel ervaringen ook terug aan het platform woonoverlast, zodat de aanpak verder groeit in effectiviteit. Het is jammer genoeg nog steeds nodig.

Cyriel Triesscheijn*

*De auteur is directeur van de regionale antidiscriminatie voorziening RADAR en van het kenniscentrum discriminatie Nederland Art1. Hij is voorzitter van de kerngroep van de Gay Straight Alliance 'Natuurlijk Samen' die strategieën verzamelt, ontwikkelt en verspreidt tegen het wegpesten van lhbt burgers uit wijken en is recent toegetreden tot het ambassadeursnetwerk van het Landelijk platform Woonoverlast.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
1. Discriminatie en woonoverlast	3
1.1 Definitie, impact en cijfers	3
1.2 Praktijk en kennisdelen	4
2 Aanpak: focus op resultaat	6
2.1. Regie op de aanpak	6
2.2 Het escalatiemodel	7
2.3 Preventie	7
2.4 Wegen melding	8
2.5 Plan van aanpak	10
2.6 Informatie-uitwisseling	12
3 Verantwoordelijke ketenpartners	13
3.1 Gezamenlijke aanpak	13
3.2 Het antidiscriminatiebureau	14
3.3 De gemeente	15
3.4 De woningcorporatie	16
3.5 De politie	17
3.6 Borging van de aanpak	18
4 Hoofdpunten samengevat	19
Nawoord	21

1 Discriminatie en woonoverlast

1.1 Definitie, impact en cijfers

Het kabinet kent hoge prioriteit toe aan de bestrijding van discriminatie in de samenleving. Met betrekking tot discriminatie in de woonomgeving is het Landelijk Platform Woonoverlast gevraagd om de aanpak van het platform te verbreden met dit onderwerp. De inzet is om de aanpak van discriminatie in de woonomgeving te verbeteren door samenwerking tussen de verantwoordelijke partners te stimuleren.

Wetten en regels

Nederland kent verschillende wetten en regels om discriminatie tegen te gaan. Artikel 1 van de Grondwet en de Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB) en de daarmee verbonden wetten, die discriminatie op grond van geslacht, leeftijd, handicap en chronische ziekte verbieden vormen de basis. Zo kent het Wetboek van Strafrecht artikelen die discriminatie verbieden en daar een straf tegenover stellen.

Impact

Discriminatie is niet altijd de oorzaak van een burencolof of woonoverlast. Vaak is het onderdeel van een groter colof en is er naast discriminatie ook sprake van bijvoorbeeld geluidsoverlast en ruzies over gedeelde ruimten (portieken, parkeerplaatsen, tuinafscheidingen). Discriminatie is dan een onderliggend probleem, maar heeft bij zulke colofen wel een escalierend effect. Met name omdat, discriminatie op iemand persoonlijk is gericht, kan het leiden tot gevoelens van minderwaardigheid, onveiligheid en wanhoop en daarmee andere problemen teweegbrengen. Discriminatie is dus meestal geen enkelvoudige probleem. Dit is een belangrijk uitgangspunt van deze voorbeeldaanpak.

Voorbeeld: Surinaams echtpaar wordt gediscrimineerd en getreiterd

Een Surinaams echtpaar wordt door hun buurman stelselmatig getreiterd. Hij bekrast hun auto, giet chemicaliën in de plantenbakken van het echtpaar en bedreigt hen als ze over de gang lopen. Hij gaat intimiderend voor ze staan en maakt duidelijk dat het hem niet zint dat zij zijn burenen zijn. Hij discrimineert het echtpaar omdat ze uit Suriname komen.

De gemeentelijke regisseur heeft geïnterviewd hoe de situatie is. De buurman is al meermalen door de wijkagent op zijn gedrag aangesproken. Ook heeft hij een veroordeling gehad. Uiteindelijk is er door de woningcorporatie een camera opgehangen, heeft de buurman een contactverbod gehad van het OM en is er een 'afpraak op locatie' van de politie, zodat de politie gelijk weet dat ze ernaar toe moeten als er een melding komt van het Surinaamse echtpaar. Het echtpaar heeft door het gedrag van de buurman last van stress gekregen. Daarom hebben ze hulp gekregen van maatschappelijk werk.

Definities

Discriminatie kan worden omschreven als het ongelijk behandelen en achterstellen van mensen op grond van persoonskenmerken (zoals geslacht, afkomst/ras/ethniciteit, seksuele gerichtheid, godsdienst/levensovertuiging, handicap).

Van *woonoverlast* is sprake als een bewoner zich regelmatig of structureel zodanig gedraagt dat hij of zij daarmee omwonenden in hun woongenot stoort en/of in hun vrijheid belemmert.

Discriminatie in de woonomgeving kan worden beschouwd als een (zeer) ernstige en op personen of groepen met bepaalde persoonskenmerken gerichte vorm van woonoverlast. Het wangedrag speelt zich af in de directe woonomgeving van de gedupeerde, waardoor deze geen mogelijkheid heeft om zich eraan te onttrekken.

Figuur 1: de samenhang tussen discriminatie op verschillende maatschappelijke terreinen en vormen van woonoverlast



In de praktijk wordt vaak veel te laat onderkend dat er bij woonoverlast sprake is van discriminatie. Met het tijdig her- en erkennen ervan valt veel winst te behalen. Discriminatie kan namelijk allerlei andere problemen bij de gedupeerde veroorzaken, zoals werkloosheid, schulden, vereenzaming en andere psychische klachten. Het is daarom belangrijk om er vanaf het begin alert op te zijn of persoonskenmerken van een van de partijen een rol spelen in het conflict. Vaak gaat het om complexe situaties, die zorgvuldig en deskundig onderzoek vereisen om de overlast goed te kunnen duiden. Is er sprake van discriminatie en zo ja, hoe, door wie en in welke mate? Gebleken is dat zowel de melder van overlast als de beklaagde slachtoffer van discriminatie kan zijn. En ook degene die probeert de zaak op te lossen (bijvoorbeeld de medewerker van de corporatie, hulpverleningsinstelling, politie of het antidiscriminatiebureau) kan onderwerp van discriminatie en bedreiging worden als het de dader niet zint dat hij wordt aangesproken op zijn gedrag.

Cijfers

Gemiddeld heeft 5% van de bewoners in Nederland 'vaak' overlast van omwonenden, in de grote steden is dat rond de 9%. Daarnaast geeft 22% aan 'soms' overlast te ervaren, in de grote steden ligt dat rond de 28%, zo blijkt uit de Integrale Veiligheidsmonitor 2011. Het aandeel discriminatie hierbinnen is niet bekend.

In 2011 ontvingen de antidiscriminatiebureaus 6.391 klachten en/of meldingen van discriminatie (Kerncijfers 2011, Overzicht van discriminatieklachten en meldingen geregistreerd bij antidiscriminatievoorzieningen). Hiervan behoorde 10% tot de categorie buurt/wijk. Bij klachten over discriminatie in de buurt of wijk gaat het in meer dan de helft van de gevallen om ervaringen met discriminatie vanwege ras. Bij 17% gaat het om discriminatie op grond van seksuele gerichtheid. Aangenomen wordt dat het hier om het topje van de ijsberg gaat.

1.2 Praktijk en kennisdelen

Het doel van de voorbeeldaanpak is om het aantal discriminatoir weggepeste bewoners in de toekomst substantieel te verminderen. Door de samenwerking te versterken tussen organisaties die in de praktijk te maken hebben met overlastgevend gedrag in de woonomgeving, kan discriminatie eerder worden herkend en kan tijdig worden ingegrepen. De antidiscriminatiebureaus spelen hierbij een belangrijke rol.

De Voorbeeldaanpak is bedoeld voor professionals bij verantwoordelijke instanties, zoals gemeenten, woningcorporaties, politie en antidiscriminatiebureaus. Daarnaast kunnen Buurtbemiddeling, de GGD, zorginstellingen, maatschappelijk werk, particuliere verhuurders, Verenigingen van Eigenaren en omwonenden hun voordeel doen met deze aanpak.

Met de voorbeeldaanpak is aangesloten bij de reeds bestaande Aanpak Woonoverlast, waarin:

- verantwoordelijkheden helder zijn gedefinieerd;
- de focus op het resultaat en een escalatiemodel de aanpak vormgeven en
- uitwisseling van gegevens tussen ketenpartners de aanpak ondersteunt.

In de Aanpak Woonoverlast zijn instrumenten opgenomen die eveneens gebruikt kunnen worden om discriminatie tegen te gaan. Tegelijkertijd kunnen instrumenten in de aanpak van discriminatie ook worden gebruikt om de woonoverlast te stoppen. De inbedding van het onderwerp Discriminatie in de woonomgeving in de integrale aanpak van woonoverlast is in lijn met de aanbeveling van de onderzoekscommissie dit de racistische overlast in Waspik onderzocht, om te kiezen voor een gezamenlijke aanpak



De aanbevelingen uit het onderzoek naar racistische overlast in Waspik zijn in deze voorbeeldaanpak meegenomen.¹

Deze voorbeeldaanpak is opgesteld in overleg met vertegenwoordigers van:

- Landelijke Brancheorganisatie Antidiscriminatiebureaus (LBA);
- Kenniscentrum Art.1;
- Gay Straight Alliance Natuurlijk Samen;
- Politie en
- Samenwerkingsverband Antidiscriminatievoorzieningen Nederland (SAN).

Als concept is deze Voorbeeldaanpak getoetst in een expertmeeting met vertegenwoordigers van gemeenten, Openbaar Ministerie en bovengenoemde partijen.

Meer informatie

Specifieke informatie over discriminatie in de woonomgeving is te vinden op www.platformwoonoverlast.nl/discriminatie. Ga naar www.discriminatie.nl voor meer informatie over discriminatie. Juridische mogelijkheden van de verschillende partners zijn onder andere te vinden in de "Gereedschapskist Woonoverlast" en de "Handreiking Aanpak woonoverlast en verloedering".

¹ Racistische overlast in Waspik: analyse van de aanpak en lessen voor gemeenten, april 2008

2 Aanpak: focus op resultaat

2.1 Regie op de aanpak

De aanpak van woonoverlast valt onder regie van de gemeente, die verantwoordelijk is voor de handhaving van de openbare orde en integrale veiligheid. De aanpak van discriminatie in de woonomgeving maakt hier deel van uit. Onder 'regie' verstaan we hierbij: een vorm van sturen gericht op de afstemming van professionals in de aanpak van woonoverlast en de bestrijding van discriminatie, hun doelen en handelen met het oog op het stoppen van discriminatoir wegpesten van bewoners.

Regisseur woonoverlast

De gemeente stelt vanuit haar regieverantwoordelijkheid iemand aan die het voortouw neemt bij de aanpak van woonoverlast/discriminatie in de woonomgeving en de verschillende partijen samenbrengt. Deze functionaris wordt in sommige gemeenten aangeduid als ketenregisseur, in andere als (woon)overlastcoördinator. In deze voorbeeldaanpak hanteren we de term regisseur woonoverlast. In grotere gemeenten wordt hij of zij ondersteund door bijvoorbeeld iemand die zorg draagt voor de informatieverzameling. In kleinere gemeenten kan de regierol worden belegd bij bijvoorbeeld de veiligheidscoördinator of samen met andere kleine gemeenten bij het Veiligheidshuis.

Vanuit die verantwoordelijkheid van gemeenten is het van belang dat zij een functionaris de rol van regisseur woonoverlast toewijzen, die daarin ook de aanpak van discriminatie een plek geeft. De regisseur woonoverlast zorgt ervoor dat alle partijen focussen op het stoppen van de overlast en/of discriminatie in de woonomgeving. Daarnaast bewaakt hij of zij de doorlooptijd en het bereiken van het voorgenomen resultaat.

Voorop staat het belang van de gedupeerde. Die heeft recht op ongestoord woongenot, moet overlast gemakkelijk kunnen melden en moet daarbij kunnen rekenen op een serieuze behandeling. Discriminerend gedrag van de overlastgever mag nooit worden beloond. Omgekeerd wordt er van de gedupeerde verwacht dat hij zich - waar mogelijk - constructief opstelt en actief meewerkt aan een oplossing.

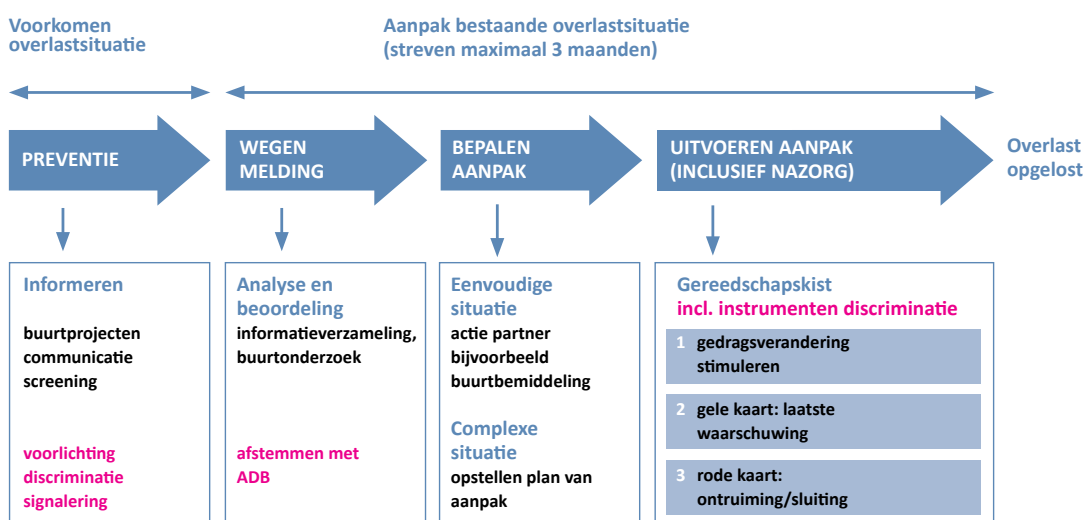


2.2 Het escalatiemodel

De regisseur woonoverlast gaat met de partners aan de slag volgens het escalatiemodel. Het tegengaan van de overlast gebeurt door het proportioneel inzetten van instrumenten. In het escalatiemodel zijn de instrumenten zwaarder naarmate de ernst en duur van de overlast toenemen. Er kunnen zowel instrumenten worden ingezet die zich richten op woonoverlast als op het stoppen van discriminatie.

In het escalatiemodel worden de handhavinginstrumenten van gemeente, politie en woningcorporaties gecombineerd tot één samenhangende aanpak van woonoverlast en/of discriminatie in de woonomgeving.

Figuur 2: het escalatiemodel aanpak discriminatie in woonomgeving



Hierna worden de stappen uit het escalatiemodel toegelicht.

2.3 Preventie



Informatieverstrekking

Voorkomen is beter dan genezen. De verantwoordelijke partijen zorgen voor bewustwording onder de bewoners over wat discriminerend gedrag is, en over wat partijen kunnen doen om dat tegen te gaan. Geef bewoners voorlichting over “wat te doen als je last hebt van je buren” en “ik word gediscrimineerd door mijn buurjongens, wat nu?”, zodat mensen, die daartoe in staat zijn, zelf actie kunnen ondernemen om de situatie te doorbreken. Voorlichten kan door informatie te verstrekken op websites, folders et cetera en door in (individuele) gesprekken op het onderwerp in te gaan.

Voorbeeld: lesbisch stel durft deur niet uit vanwege discriminatie

Een lesbisch paar wordt stelselmatig door een overbuurman uitgemaakt voor “vieze potten, oprotten met jullie”. Inmiddels worden ze bijna dagelijks uitgescholden. Ze zijn ten einde raad en eigenlijk durven ze het huis niet meer uit. Ze hebben een zoontje van 10 jaar. Ook hij is bang dat hij vervelende opmerkingen moet aanhoren telkens als hij de straat op gaat.

Het stel neemt ten einde raad contact op met het antidiscriminatiebureau, dat over de casus contact opneemt met de regisseur woonoverlast. Afsproken wordt om buurtbemiddeling in te zetten, om te kijken of de onderlinge verhoudingen te herstellen zijn. Als de buurman dit niet wil, gaat de politieagent bij de buurman langs om hem duidelijk te maken dat zijn gedrag niet acceptabel is en dat hij ermee moet stoppen. De buurtagent kan ook signaleren of er meer dingen aan de hand zijn die het gedrag van de buurman veroorzaken. Tegelijkertijd adviseert het antidiscriminatiebureau het lesbische stel, zodat ze zich gesteund voelen. De regisseur woonoverlast krijgt terugkoppeling, bewaakt de acties en de doorlooptijden en bepaalt samen met de partners de vervolgacties. Door deze gezamenlijke aanpak kan stap voor stap tot een oplossing van de overlast worden gekomen.

- Op de website van de gemeente Amsterdam www.amsterdam.nl/treiteraankpak is een link opgenomen naar de website van het Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam.
- In Rotterdam zijn preventieve acties georganiseerd, zoals de conferentie over burgerkracht in de zorg door ‘Opzomeren’ en de Dag van de Dialoog.

Vroegtijdige signalering

Een continu aandachtspunt voor alle professionals die in de praktijk te maken hebben met vraagstukken rondom wonen, is de vroegtijdige signalering van het discriminatieaspect bij woonoverlast.

Antidiscriminatiebureaus geven voorlichting, training en advies aan onder meer politie, corporaties en buurtbemiddeling om tekenen van discriminatie te herkennen. Door ‘discriminatie’ als onderliggend probleem te benoemen, kan de angel uit het conflict worden gehaald en kan een opening worden gevonden voor de oplossing van het probleem.

- Het Antidiscriminatiebureau Oost-Gelderland geeft trainingen aan buurtbemiddelaars om hen bewust te maken van signalen van discriminatie.

2.4 Wegen melding



Burgers moeten overlast en discriminatie in de woonomgeving eenvoudig kunnen melden. Melden (of aangifte doen) kan bijvoorbeeld bij of via:

- www.discriminatie.nl;
- het antidiscriminatiebureau;
- de politie;
- de woningcorporatie;
- de meldpunten zorg en overlast;
- 0900-8844 of het gemeentelijk servicepunt 0800-....
- internetformulier www.{gemeentenaam.nl}/overlast



Het is belangrijk dat de melder erop kan rekenen dat er daadwerkelijk iets met zijn melding wordt gedaan. Daarom geldt de afspraak dat meldingen van woonoverlast binnen 48 uur in behandeling worden genomen, onder verantwoordelijkheid van de regisseur woonoverlast.

Wanneer een melding binnenkomt, bekijkt de betreffende ketenpartner eerst of oplossing van het probleem mogelijk is via bemiddeling of bijvoorbeeld door zelf een gesprek met betrokkenen te hebben.

Buurtbemiddeling

Buurtbemiddeling is een methode om buurtgenoten in een conflictsituatie weer met elkaar in gesprek te brengen. Belangrijke uitgangspunten voor een succesvolle toepassing van buurtbemiddeling zijn:

- mensen zijn zelf verantwoordelijk voor (de oplossing van) een conflict;
- een snelle vroegtijdige aanpak voorkomt escalatie;
- eigen gevonden oplossingen zijn duurzamer dan opgelegde oplossingen;
- de bemiddelaars stellen zich onpartijdig op en geven geen oordeel;
- bemiddelingsgesprekken en afspraken zijn strikt vertrouwelijk;
- deelname aan buurtbemiddeling is gratis en dus laagdrempelig.

Bron: Centrum Criminaliteitspreventie Veiligheid, www.hetccv.nl

De regisseur woonoverlast stelt aan de hand van informatie met de partners vast of er sprake is van discriminerend gedrag. Om de situatie te kunnen duiden, kan hij hierbij vragen om een buurtonderzoek door woningcorporatie of politie. Ook het antidiscriminatiebureau kan bij de duiding van de situatie een rol spelen. Als adviseur richting de regisseur woonoverlast of bijvoorbeeld richting de gedupeerde. Aandachtspunt hierbij is dat zowel de melder van overlast als de beklagde onderwerp van discriminatie kan zijn.

Als blijkt dat er meer aan de hand is dan een burencollicfict of als bemiddeling niet mogelijk blijkt, verzamelen de ketenpartners alle informatie die nodig is om een gezamenlijk plan van aanpak op te stellen. De regisseur woonoverlast is verantwoordelijk voor de totstandkoming en uitvoering van het plan van aanpak.

Een gestructureerde registratie van gegevens en een zorgvuldige dossieropbouw van de casus zijn cruciaal om de aanpak in de praktijk te laten werken. Niet alleen de melding, maar ook de feitelijke gebeurtenissen daaromheen moeten door alle partijen goed worden vastgelegd. Contact tussen buurtbemiddeling en antidiscriminatiebureaus kan helpen om inzicht te krijgen of buurtbemiddeling ingezet kan worden, dan wel al is ingezet is.

Elementen dossiervorming

Discriminatie in de woonomgeving heeft duidelijke raakvlakken met de Treiteraankpak die recent in Amsterdam is ontwikkeld. Volgens deze aanpak zijn elementen voor dossiervorming:

- buurtonderzoek
- meldingen en logboeken slachtoffer(s) en direct omwonenden
- gespreksverslagen (met datum) met dader(s) en slachtoffer(s)
- feitelijke waarnemingen vastgelegd in foto's, geluids- en filmopnamen
- activiteiten, gemaakte afspraken en resultaten acties politie/gemeente/woningcorporatie/zorg
- processen verbaal c.q. sfeerrapportages van de politie
- huurovereenkomst met eventueel daarop van toepassing zijnde voorwaarden.

Ook in de Gereedschapskist Woonoverlast zijn criteria te vinden waaraan een bruikbaar dossier moet voldoen.

De belangrijkste argumenten voor een zorgvuldige informatieverzameling en dossiervorming zijn:

- om te bepalen of er sprake is van discriminatie en woonoverlast;
- om te bepalen welke acties kunnen worden ingezet om discriminatie én overlast te stoppen;
- om een dossier te vormen voor het eventueel voeren van juridische procedures.

2.5 Plan van aanpak



Een effectieve aanpak vereist dat de samenwerkende partners het eens zijn over de probleemdefinitie. Daarbij staan twee vragen centraal:

- Is er sprake van 'gewone' overlast en/of van discriminatie?
- Is er sprake van incidenten of van een patroon?

Als hierover overeenstemming is, kunnen de ketenpartners een gezamenlijk plan van aanpak opstellen. Daarin wordt ook een gemeenschappelijke doelstelling geformuleerd. De regisseur woonoverlast neemt het voortouw.

Het plan van aanpak heeft als doel om de overlast zo snel mogelijk te stoppen. Het plan bevat zowel acties gericht op gedragsverandering als handhavende acties. Daarnaast is de aanpak gericht op bescherming en begeleiding van de gedupeerde, van wie wordt verwacht dat hij of zij zich constructief opstelt bij de oplossing van het probleem.

Gedragsverandering

De eerste fase van de aanpak is gericht op gedragsverandering bij de overlastgever. Dit vereist maatwerk. In overleg met de verschillende partners wordt bepaald welke instrumenten in de specifieke situatie het beste kunnen worden ingezet.

Er zijn verschillende instrumenten beschikbaar voor de aanpak van woonoverlast. Om enig houvast te bieden zijn zogenaamde overlastprofielen ontwikkeld:

1. zelfredzame bewoner,
2. burencflict,
3. zorgbehoevende in woning,
4. woongenotverstoorder,
5. onwettige overlastsituatie en
6. multi-overlastproblematiek.

Bij elk overlastprofiel zijn de verantwoordelijke ketenpartners en de in te zetten instrumenten aangegeven. De overlastprofielen en instrumenten zijn te vinden in de Gereedheidskist Woonoverlast en in de Handreiking Aanpak woonoverlast en verloedering.

Voorbeelden van instrumenten zijn Straatcoaches, die jongeren aanspreken op gedrag of hun ouders benaderen. Maar ook geluidsmeters en camera's zijn instrumenten die ingezet kunnen worden. Vanuit de aanpak van discriminatie zijn ook instrumenten beschikbaar, zoals bijvoorbeeld een gedragsaanwijzing met contactverbod.

Bij een vermoeden van psychosociale problematiek wordt nauw samengewerkt met de coördinator Zorg (vaak de sociaal-psychiatrisch verpleegkundige) van de GGD, die de regie heeft over de begeleiding van kwetsbare personen naar ondersteuning en zorg. De coördinator Zorg brengt de samenwerking tussen hulpverlenende instanties tot stand, die nodig is om complexe problemen effectief te bestrijden.

Lokaal Zorgnetwerk Rotterdam

Het Lokaal Zorgnetwerk (LZN) is een wijkgericht samenwerkingsverband van hulpverleners, politie en woningcorporatie. De coördinator LZN onderneemt actie na ontvangst van signalen van de lokale ketenpartners en/of in overleg met de gemeente. Er wordt eerst onderzocht of de cliënt al bekend is en wat er al aan informatie aanwezig is. Op basis hiervan en de ontvangen melding maakt de coördinator een plan van aanpak. Eventueel bestaande of bekende hulpverlening kan weer worden geactiveerd of, meestal na huisbezoek, wordt de cliënt gemotiveerd tot het accepteren van (nieuwe) hulpverlening. In overlastsituatie kan de juridische stok achter de deur hierbij als een extra prikkel helpen.

In extreme situaties, waar de hiervoor genoemde acties niet werken, is er geen andere oplossing dan de Gele en Rode kaart-procedure. Deze wordt hierna kort toegelicht.

Gele kaart

Als na enige tijd geen gedragsverandering is opgetreden, wordt de Gele kaart ingezet. In een gesprek wordt de overlastgever duidelijk gemaakt dat het voortduren van discriminerende en overlastgevend gedrag consequenties zal hebben en in het uiterste geval tot ontruiming van de woning kan leiden. Op grond van de specifieke situatie wordt bepaald wie van de ketenpartners dit gesprek aangaat. De overlastgever kan nog een laatste kans worden geboden om zijn gedrag te veranderen. In dat geval

wordt sterk aangedrongen op het accepteren van hulp. Afhankelijk van de situatie kan hij worden begeleid door de corporatie en/of maatschappelijke hulpverleners.

Rode kaart

Als het overlastgevende of discriminerende gedrag aanblijft of terugkeert, volgt de Rode kaart. In een gesprek worden verdergaande maatregelen aangekondigd. Zo nodig worden deze in een brief van de burgemeester aan de overlastgever bevestigd.

Als een rechterlijke procedure tot een ontruimingsvonnis leidt, kan feitelijke uitzetting uit de woning volgen. Aangezien dit in veel gevallen niet alleen de overlastgever treft maar ook eventuele medebewoners (ouders, broers/zussen, kinderen), is het van belang dat bij de aanpak hulpverleners worden betrokken die de gevolgen voor de medebewoners kunnen helpen opvangen. Daarnaast is het raadzaam om de overlastgever na de woninguitzetting nog enige tijd te volgen, om te voorkomen dat hij op een andere plek vergelijkbare problemen veroorzaakt.

Handhavinginstrumenten voor gele en rode kaart

Afhankelijk van het eigendom van de woning en de aard van de overlast, kunnen onder meer de volgende handhavinginstrumenten worden ingezet:

- de verhuurder vraagt de kantonrechter op grond van het overlastdossier de huurovereenkomst te mogen ontbinden en de woning te mogen ontruimen;
- de gemeente kan interventieteams en 'stadmariniers' inzetten en gebruik maken van haar bevoegdheden om huiseigenaren door te lichten en aan te schrijven;
- de gemeente maakt waar mogelijk en nodig gebruik van haar sluitingsbevoegdheden op grond van artikel 174a van de Gemeentewet of artikel 97 van de Woningwet (bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek).

Zie ook de Gereedschapskist Woonoverlast en de Handreiking Woonoverlast en verloedering.

Het is uiteraard voor alle betrokkenen beter als het niet tot ontruiming van de woning komt en de overlast in de bestaande situatie structureel wordt opgelost. Ook om te voorkomen dat het probleem, het discriminerende gedrag van de overlastgever, zich in een andere buurt herhaalt.

2.6 Informatie-uitwisseling

Uitwisseling van informatie tussen gemeente, politie, woningcorporatie, antidiscriminatiebureau en eventuele andere partijen, maakt het mogelijk om gegevens te bundelen en acties die worden uitgezet als een persoonlijk dossier van de overlastgever bij te houden. De regisseur woonoverlast beheert dit dossier.

De uitwisseling van informatie is nodig voor een adequate en efficiënte uitvoering van de Voorbeeldaanpak. De betrokken partijen ondertekenen daartoe een convenant, dat is getoetst aan de criteria van het College Bescherming Persoonsgegevens. Hierbij kan mogelijk gebruik worden gemaakt van reeds bestaande convenanten.

3 Verantwoordelijke partijen

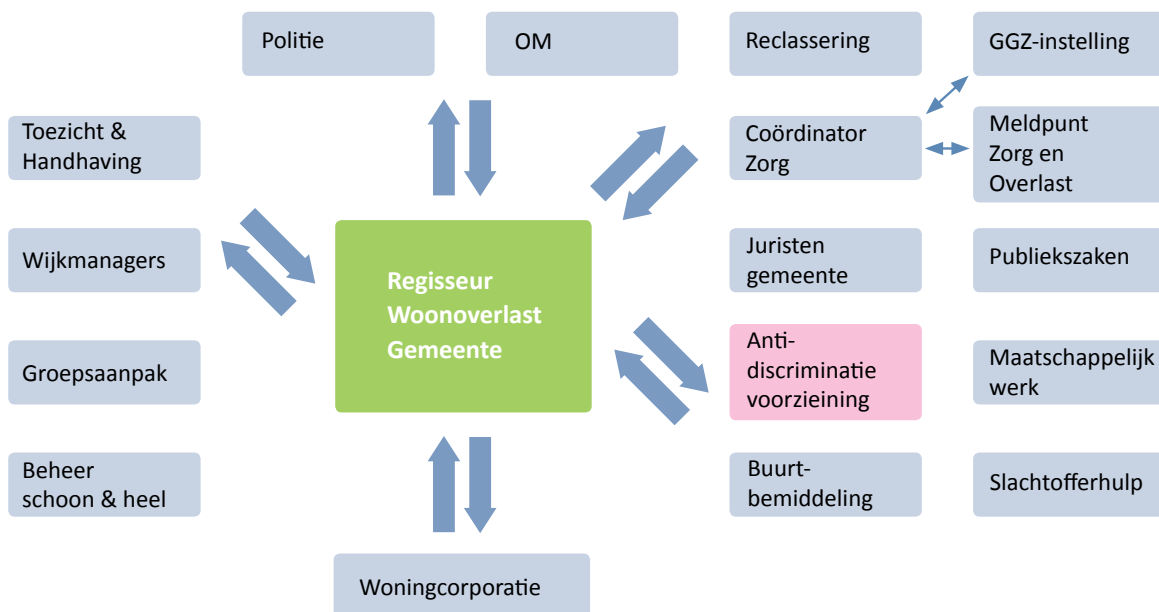
3.1 Gezamenlijke aanpak

Voor het tegengaan van discriminatie in de woonomgeving zijn verschillende instanties gezamenlijk verantwoordelijk. Gemeenten, woningcorporaties en politie hebben de mogelijkheid om direct in te grijpen bij woonoverlast en/of discriminatie in de woonomgeving. Antidiscriminatiebureaus (zoals Meldpunten discriminatie) die in gemeenten en regio's zijn ingesteld, zijn niet alleen laagdrempelige en toegankelijke meldpunten tegen discriminatie, maar beschikken ook over de deskundigheid en expertise om de gedupeerde en andere partijen van informatie en advies te voorzien.

Gemeente vervullen vanuit hun verantwoordelijkheid voor openbare orde en veiligheid een regierol. Vanuit die rol stellen zij een regisseur woonoverlast aan, die zich ook bezighoudt met discriminatie in de woonomgeving.

In alle gevallen geldt dat de gedupeerde zelf de verantwoordelijkheid heeft om waar mogelijk in gesprek te gaan met de andere partij en, als dat niet helpt, melding of aangifte te doen.

Figuur 3: de ketenpartners bij discriminatie in de woonomgeving



De acties van de ketenpartners zijn erop gericht om de discriminatie in de woonomgeving zo snel mogelijk te stoppen. Op de rol van de ketenpartners wordt hierna ingegaan.

3.2 Het antidiscriminatiebureau

Gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen

Op grond van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) zijn gemeenten sinds januari 2010 verplicht hun inwoners toegang te bieden tot een antidiscriminatievoorziening. Volgens een evaluatie in 2012 heeft 98% van de gemeenten een voorziening voor de uitvoering van de twee wettelijke taken (registratie en bijstand) gerealiseerd in de directe leefomgeving van burgers. Gemeenten besteden de wettelijke taken in de meeste gevallen uit aan een antidiscriminatiebureau. Zij zijn over het algemeen tevreden over de samenwerking met en deskundigheid van de organisaties die de wettelijke taken voor hen uitvoeren.

Bron: Evaluatie van de Wet Gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen, 2012

In bijna alle gemeenten of regio's zijn onafhankelijk opererende antidiscriminatiebureaus ingesteld die burgers ondersteunen die met discriminatie te maken hebben. Dit doen ze in eerste instantie door ze een luisterend oor te bieden. De hulpverlening is gratis. Klachten en meldingen kunnen telefonisch of via email/klachtenformulier worden ingediend. In overleg met de melder worden eventuele acties en vervolgstappen vastgelegd.

Een antidiscriminatiebureau is geen belangenbehartiger en kiest bij het onderzoeken van een melding geen partij. Er wordt gewerkt volgens het dialoogmodel en in eerste instantie ingezet op bemiddeling.

Concreet houdt het bureau zich bezig met de volgende zaken:

- het voorkomen en bestrijden van alle vormen van discriminatie, onder meer door voorlichting en advies te geven;
- als er een melding binnenkomt, instellen van een zorgvuldig onderzoek naar de achtergrond van de melding;
- optreden als bemiddelaar wanneer meldingen bij andere partijen binnenkomen en daar geen buurtbemiddeling voorhanden is;
- als bemiddeling niet het gewenste resultaat heeft meewerken aan een gezamenlijk plan van aanpak;
- bieden van deskundig advies en procedurele ondersteuning aan andere ketenpartners, zoals bij klachtenbehandeling, bemiddeling en registratie;
- verzorgen van trainingen voor professionals die te maken hebben met discriminatie in de woonomgeving.

Om te achterhalen op welke gronden en in welke frequentie discriminatie voorkomt, registreren antidiscriminatiebureaus alle meldingen. Zo kan gericht tegen discriminatie in de woonomgeving worden opgetreden. Het is in dit verband van groot belang dat bewoners alle gevallen van discriminatie melden, desnoods anoniem.



3.3 De gemeente

Het College van B&W is verantwoordelijk voor handhaving van de openbare orde en veiligheid. Daaronder valt ook de aanpak van zowel beginnende als ernstige/ acute woonoverlast, waaronder discriminatie in de woonomgeving. De gemeente is daarmee de aangewezen partij om de regierol op zich te nemen (zie ook 2.1). Als zich een reeks van ernstige incidenten voordoet, is een duidelijke, op beheersing van de situatie gerichte regie met directe bestuurlijke betrokkenheid vereist. De gemeente stelt een regisseur woonoverlast aan.

In de ideale situatie vormt de aanpak van discriminatie een integraal onderdeel van de structurele aanpak van woonoverlast. Hiervoor kan een Actieplan Woonoverlast, een convenant waarin afspraken over gegevensuitwisseling en samenwerking zijn vastgelegd, als basis dienen. De regisseur woonoverlast stelt een dergelijk plan op, in overleg met en met instemming van de ketenpartners. Als eerste stap kan hij de ketenpartners bij elkaar brengen, zodat ze elkaar leren kennen en een aantal startafspraken kunnen maken.

Voorbeeld: Gemeenschappelijke tuin voor iedereen

Een vrouw van Indonesische afkomst is, nadat zij jaren in Amerika heeft gewoond, in november met haar man en kinderen in Nederland komen wonen. Ze woont in een leuke maisonnetwoning in de vrije sector. De vrouw begroet elke ochtend haar burens, maar zij krijgt nooit respons.

Haar buurvrouw heeft twee inwonende puberzonen die niet op hun mondje zijn gevallen. Er is een gemeenschappelijke tuin, waar in principe alle bewoners gebruik van mogen maken. Als de kinderen van de Indonesische vrouw in de gemeenschappelijke tuin willen spelen, schelden de puberzonen hen regelmatig uit voor 'pinda' en zeggen: "Als jullie hier niet weggaan, maak ik pindakaas van je."

Het antidiscriminatiebureau ondersteunt de vrouw desgevraagd en adviseert haar hoe ze om kan gaan met de buurvrouw en haar puberzonen. Het antidiscriminatiebureau zoekt ook contact met de regisseur woonoverlast van de gemeente, die meer zicht wil krijgen op de situatie. Hij vraagt de buurtagent om bij omwonenden na te gaan hoe zij de situatie ervaren. Uit de gesprekken blijkt dat meer omwonenden worden lastiggevallen. De buurtagent gaat een 'gedragscorrigerend' gesprek aan met de buurvrouw en haar zonen, waarin hij expliciet aangeeft dat discriminatie strafbaar is en duidelijk maakt dat de kinderen het recht om in de gemeenschappelijke tuin te spelen.

Bij een specifieke casus heeft de regisseur woonoverlast een aantal concrete taken, waarbij hij kan worden ondersteund door andere medewerkers:

- informatie verzamelen over een casus;
- nagaan of er mogelijk sprake is van discriminatie en daarbij het antidiscriminatiebureau inschakelen;
- de melding toetsen aan de beschikbare informatie;
- gesprekken voeren met klager en beklagde;
- samen met de ketenpartners (politie, woningcorporatie, antidiscriminatiebureau, Lokaal Zorgnetwerk) de aanpak bepalen;
- waar nodig zorg en hulpverlening organiseren;
- doorlooptijd en voortgang van de aanpak bewaken;
- gedupeerde voor ondersteuning doorverwijzen naar antidiscriminatiebureau
- vaststellen wanneer, op basis van het oordeel van de gedupeerde dan wel de behandelende instantie, de melding is afgehandeld en de zaak kan worden gesloten;
- alle betrokkenen hiervan op de hoogte stellen.

Aan de ene kant is de gemeente de regisseur van het proces, maar aan de andere kant ook één van de partijen die instrumenten kan inzetten om de overlast tegen te gaan.

3.4 De woningcorporatie

De woningcorporatie speelt als eigenaar en verhuurder van woningen een belangrijke rol bij het voorkomen en bestrijden van discriminatie in de woonomgeving.

Artikel 7 Algemene Wet Gelijke Behandeling

Een woningcorporatie verhuurt woningen en wordt derhalve aangemerkt als een aanbieder van goederen en diensten in de zin van artikel 7 van de Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB). Als verhuurder is de woningcorporatie verplicht zijn huurder gedurende de huurperiode 'het rustige genot' te laten hebben van het gehuurde. Een verhuurder zal wellicht niet in staat zijn in alle gevallen de discriminatie te stoppen, maar dit ontslaat hem niet van de verplichting zich in te spannen om het discriminatoire probleem op te lossen. De inspanningsverplichting omvat mede het zorgvuldig behandelen van klachten van huurders over discriminatie van medehuurlers.

De woningcorporatie investeert in preventie door nieuwe huurders te wijzen op hun rechten en plichten, en door voorlichting te geven over wat zij kunnen doen als zij last hebben van andere bewoners. Ook screening van aspirant-huurders is een formele bevoegdheid van de corporatie.

Als een melding van overlast binnenkomt, onderzoekt de corporatie de casus aan de hand van beschikbare informatie. Het is van belang om zo snel mogelijk vast te stellen of er mogelijk sprake is van discriminerend gedrag. Hierbij kan de hulp van het antidiscriminatiebureau worden ingeroepen.

De corporatie kan vervolgens trachten te bemiddelen tussen gedupeerde en overlastgever. Zie kader Buurtbemiddeling.

Als geen snelle oplossing kan worden gevonden, heeft de corporatie de volgende concrete taken:

- de casus doorzetten naar de regisseur woonoverlast voor ketenaanpak
- de gediscrimineerde partij verwijzen naar het antidiscriminatiebureau;
- essentiële input leveren voor en mede opstellen van het plan van aanpak;
- bijdragen aan dossiervorming rondom de casus door deze zorgvuldig in kaart te brengen en te registreren (buurtonderzoek);
- uitvoeren van acties richting de discriminerende partij, zoals een waarschuwingsbrief, gele en rode kaart;
- omwonenden informeren over de situatie (in samenwerking met de antidiscriminatiebureau);
- opstellen van een laatste kans-contract;
- uitvoeren van procedure voor ontbinding van de huurovereenkomst.

Particuliere verhuurlers hebben dezelfde wettelijke taken en bevoegdheden als woningcorporaties, maar hebben geen maatschappelijke taak.

De wettelijke kaders voor Verenigingen van Eigenaren (VVE's) liggen in het appartementsrecht.

Verhuurlers kunnen ook lid van een VVE zijn. Afhankelijk van de periode waarin de VVE is opgericht geldt er een Modelreglement waarin staat dat de bewoner mag doen en laten wat hij wil in zijn appartement 'mits hij de andere eigenaars en gebruikers geen onredelijke hinder toebrengt. Die regel biedt ruimte om iets aan (ernstige) woonoverlast te doen, ook in juridische zin.

De VVE-leden, maar ook individuele omwonenden, kunnen in uiterste gevallen privaatrechtelijke stappen ondernemen tegen overlastgevers. Zij kunnen bovendien bijdragen aan dossieropbouw door, desnoods anoniem, verklaringen af te leggen.

3.5 De politie

De politie kan in een vroegtijdig stadium handelen door burgers aan te spreken op hinderlijk gedrag. Als meldingen van woonoverlast en/of discriminatie in de woonomgeving bij de politie binnenkomen, wordt de melder verwezen naar het antidiscriminatiebureau en/of wordt buurtbemiddeling ingeschakeld. Ook kan de wijkagent poolhoogte nemen en een inschatting maken van de situatie. De politie probeert daarbij vast te stellen of er sprake is van discriminerend gedrag door een van de betrokkenen. Uiteraard is de politie ook de aangewezen ketenpartner om op te treden bij (een vermoeden van) strafbare feiten, zoals discriminatie, en om aangiften op te nemen van overlasthebbers en hulpverleners die betrokken zijn bij het oplossen van de overlastsituatie.

Als de politie de casus niet zelf kan oplossen, heeft zij de volgende concrete taken:

- de casus doorzetten naar de regisseur woonoverlast voor ketenaanpak;
- essentiële input leveren voor en mede opstellen van het plan van aanpak;
- bijdragen aan dossiervorming rondom de casus door zorgvuldig te registreren;
- acties uitvoeren richting discriminerende partij, zoals een huisbezoek afleggen, proces-verbaal;
- (anonieme) aangifte van discriminatie opnemen
- de casus inbrengen in het Regionaal Discriminatie Overleg: een structurele samenwerking tussen politie, OM en regionale antidiscriminatiebureaus.

Daarnaast is de politie verantwoordelijk voor de uitvoering en handhaving van besluiten van de burgemeester.

Aanwijzing Discriminatie

In de Aanwijzing Discriminatie is aangegeven hoe politie en justitie om dienen te gaan met strafrechtelijke discriminatie. De Aanwijzing Discriminatie stelt regels omtrent de opsporing en vervolging van discriminatie. Ingegaan wordt op:

- de samenwerking tussen het OM, het lokaal bestuur, de politie en de antidiscriminatiebureaus op politieregionniveau;
- de verwerving van discriminatiezaken;
- de afhandeling van aangiften en meldingen van discriminatie;
- de vervolging van overtredingen van discriminatiebepalingen;
- de benadering van aangevers/benadeelden;
- de terugkoppeling van de afdoening van zaken aan de politie en de antidiscriminatiebureaus.

Bron: www.om.nl/aanwijzingdiscriminatie

Bij strafbare feiten, zoals discriminatie, neemt de politie de aangifte op en wordt de melder op de hoogte gehouden van de voortgang van de afhandeling.



3.6 Borging van de aanpak

Om van een structurele aanpak van discriminatie in de woonomgeving te kunnen spreken, moeten afspraken over de aanpak in een lokaal Actieplan worden opgenomen. Hierbij kan worden aangesloten op actieplannen en aanpakken die er binnen de gemeente al zijn, zoals een Aanpak Woonoverlast. De afspraken worden opgesteld in overleg met en met instemming van gemeente, politie, woningcorporatie en antidiscriminatiebureau. De ketenpartners maken ook afspraken over de wijze waarop zij informatie over een casus uitwisselen.

De regisseur woonoverlast kan de structurele samenwerking tussen ketenpartners organiseren door de verantwoordelijke bestuurders te benaderen voor een startbijeenkomst, waar de intentie wordt uitgesproken om discriminatie in de woonomgeving gezamenlijk aan te pakken en waar de eerste afspraken worden gemaakt.

Om de Voorbeeldaanpak discriminatie in de woonomgeving te laten werken, zorgen ketenpartners ervoor dat de aanpak binnen hun organisatie bekend is. Ook worden taken en bevoegdheden duidelijk toebedeeld, zodat andere partijen weten wie binnen de organisatie aanspreekbaar is op een bepaalde casus. En verder moet duidelijk zijn wie binnen de organisatie verantwoordelijk is voor dossiervorming en gegevensuitwisseling. De ketenpartners werken met een gezamenlijke communicatiestrategie.

Voorbeeld: school toont zich bereid discriminatie aan te pakken

Het zoontje van een vrouw wordt op school door een andere leerling gepest vanwege zijn donkere huidskleur. De vrouw weet niet goed waar ze met haar klacht heen moet. Ze besluit melding te doen bij de wijkagent, die haar doorverwijst naar Art.1.

Art.1 start een hoor wederhoor procedure om na te gaan wat er precies is gebeurd wat betreft discriminatie en pesten van het zoontje. Art.1 kijkt ook wat de school heeft gedaan om de jongen te beschermen en de voor hem onveilige situatie op te lossen. De school toont zich bereid om zich in de zaak te verdiepen en zet er speciaal iemand op om tot een structurele oplossing te komen voor de rest van het schooljaar. Dat lukt.

De school geeft aan verder gebruik te willen maken van de expertise van Art.1. Ze gaan nu samen kijken hoe ze discriminatie op school kunnen voorkomen en in de toekomst kunnen aanpakken. Daarbij wordt ook gekeken naar mogelijke pesterijen die verder gaan dan het schoolplein en zich bijvoorbeeld in de buurt afspelen.

4 Hoofdpunten samengevat

Grote impact

Discriminatie in de woonomgeving is een combinatie van discriminatie en woonoverlast. Het gaat om pesterijen, treiteren, discriminerende opmerkingen, vernielingen en andere vormen van - vaak stiekem - gedrag. Omdat het in de woonomgeving plaatsvindt, kan de gedupeerde zich er niet aan onttrekken en heeft het gedrag grote impact op de persoonlijke levenssfeer.

Meldingen serieus nemen

Als een gedupeerde de stap heeft genomen om overlast te melden, neem die melding dan serieus. Probeer discriminatie in de woonomgeving tijdig te herkennen en neem signalen en meldingen serieus door goed te luisteren. Raadpleeg het antidiscriminatiebureau voor advies en ondersteuning over de te ondernemen actie.

Antidiscriminatiebureau

Bijna alle gemeenten of regio's kennen inmiddels een onafhankelijk opererend antidiscriminatiebureau. Deze ondersteunen burgers die met discriminatie te maken hebben, in eerste instantie door ze een luisterend oor te bieden. De dienstverlening is gratis. Daarnaast adviseren antidiscriminatiebureaus professionals bij sociale calamiteiten en organiseren ze trainingen om signalen van discriminatie tijdig te herkennen.

Discriminatie in kaart

Door signalen bij het antidiscriminatie te melden kan, ook zonder duidelijke dader en slachtoffer, in kaart worden gebracht of er sprake is van een woonomgeving waar discriminatie een rol speelt. Aan de hand hiervan kan de gemeente specifiek beleid vormen en via preventieve acties mogelijke overlast voor zijn.

Partners bij oplossing betrekken

Elke situatie is maatwerk. Betrek de diverse partners in de aanpak van woonoverlast. Buurtbemiddeling, antidiscriminatiebureaus, gemeente, politie, woningcorporatie, zorg, hulpverlening zijn mogelijke partners in de aanpak. Geef tegelijkertijd de melder eigen verantwoordelijkheid voor zijn bijdrage aan de oplossing.

Regie op aanpak bij gemeente

De verantwoordelijkheid voor de regie op de aanpak van woonoverlast ligt bij de gemeente. Als er bij woonoverlast discriminerend gedrag wordt gesignaleerd, neemt de regisseur woonoverlast contact op met het antidiscriminatiebureau. Hij brengt de partijen samen en regisseert de acties die nodig zijn om de discriminatie te stoppen. Partners zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van hun eigen acties om tot een oplossing van de situatie te komen.

Belang van vroegtijdig signaleren

Het doel van de aanpak is om de overlast en discriminatie zo snel mogelijk te stoppen. De uitdaging is om het probleem in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren en de juiste acties te ondernemen. Immers, alleen dan kan het probleem 'klein worden gehouden'. En zo wordt voorkomen dat de verhoudingen verslechteren en er een structureel probleem ontstaat.

Escalatiemodel: van preventie tot rode kaart

Bij het tegengaan van woonoverlast/discriminatie in de woonomgeving wordt het 'escalatiemodel' toegepast. Dit houdt in dat de instrumenten die worden ingezet zwaarder zijn naarmate de ernst en duur van de overlast toenemen. Het kunnen zowel acties gericht op gedragsverandering en hulpverlening zijn, als handhavende acties. Hebben deze acties onvoldoende invloed, dan volgt als uiterste maatregel de gele respectievelijke rode kaart met als mogelijk gevolg dat de overlastgever (en niet de gedupeerde) moet verhuizen.

Bescherming van de gedupeerde

Er kunnen situaties voorkomen waarbij de gedupeerde zich onzeker of onveilig voelt en ondersteuning nodig heeft. Onderneem in dat geval ook acties gericht op begeleiding en bescherming van de gedupeerde. Met name in het geval van discriminatie is hier extra aandacht voor nodig, vanwege de impact op iemands persoonlijke levenssfeer. Het uitgangspunt is dat het gedrag van de overlastgever niet mag worden beloond.

Structurele aanpak Discriminatie in de woonomgeving

Om discriminatie in de woonomgeving structureel aan te pakken, moeten lokaal op bestuurlijk niveau afspraken over de samenwerking en informatie-uitwisseling worden gemaakt tussen gemeente, antidiscriminatiebureau, politie/Openbaar Ministerie, woningcorporatie en zorg. Deze kunnen worden bevestigd in een Lokaal Actieplan of Aanpak Woonoverlast. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van reeds bestaande voorbeelden.

Afspraken maken

Maak in het kader van discriminatie in de woonomgeving afspraken over:

1. de wijze van (communicatie over het doen van) meldingen van discriminatie en de afhandeling daarvan;
2. de samenwerking tussen partners en het antidiscriminatiebureau;
3. de bijdrage van de partners als het specifiek om discriminatie gaat en
4. beleidsmatige uitgangspunten van de gemeente bij discriminatie:
 - wie is de regisseur?
 - wat kan worden gedaan aan preventie en vroeg signalering.



Nawoord

Eén van de doelen die dit kabinet nastreeft is het verminderen van discriminatie in de woonomgeving. Deze voorbeeldaanpak vertaalt dit doel naar een praktische en structurele werkwijze voor lokale bestuurders en professionals. Er is bewust gekozen om geen totaal nieuwe aanpak te ontwikkelen, maar om de krachten te bundelen van de antidiscriminatiebureaus en de lokale partners in de aanpak van woonoverlast. De voorbeeldaanpak is niet bedoeld als keurslijf, maar als voorbeeld 'van hoe het zou kunnen'.

De ontwikkeling van deze voorbeeldaanpak is te beschrijven als een zoektocht naar ieders sterke kanten en mogelijkheden. Daarbij af en toe aanbotsend tegen lokale verschillen in implementatie. Dankzij de passie, het respect en de koffie met koekjes van de vertegenwoordigers van organisaties uit de praktijk van woonoverlast en discriminatie, is de aanpak geworden zoals deze nu voorligt. We bedanken Sigrun Scheve (projectleider Natuurlijk Samen/ Art.1), Jessica Silversmith (Landelijke Brancheorganisatie Antidiscriminatiebureaus), Ingrid Warners (Samenwerkingsverband Antidiscriminatievoorzieningen Nederland (SAN)), Herman Renes (Hoofdinspecteur, LECD Nationale Politie) en Carla Hoffschulte (Ruimte voor Communicatie) en natuurlijk hun collega's die het mogelijk maakten dat zij een bijdrage hebben kunnen leveren.

In een inspirerende expertmeeting is een conceptversie van de aanpak getoetst. Daar werd nogmaals helder hoe we elkaar kunnen versterken in de aanpak van discriminatie in de woonomgeving. De bijeenkomst was een bevestiging van het uitgangspunt dat we met de voorbeeldaanpak de noodzakelijke verbindingen kunnen leggen om tot adequate oplossingen te komen. Het enthousiasme om als 'ambassadeurs van de aanpak' op treden is bij de deelnemers groot. Naast de eerder genoemde personen waren aanwezig: Jos Reijerink (Gemeente Deventer), Frannie Herder (Centrum Criminaliteitspreventie en Veiligheid), Ron Willems (Bo-Ex), Joost Slager (Mozaïek Wonen), Inge Doves (Openbaar Ministerie), Jur Verbeek (Landelijk Platform Woonoverlast).

Deze Voorbeeldaanpak geeft het gedachtegoed weer over een betere aanpak van discriminatie in de woonomgeving. Echter, met de aanpak als document zijn we er niet. Via het netwerk en de bijeenkomsten van het Landelijk Platform Woonoverlast dragen we, met alle partners, zorg voor de verspreiding van het gedachtegoed in de hoop dat discriminatie vroegtijdig en beter wordt herkend en de samenwerking verbetert. Ook zal kennis worden gedeeld over effectieve werkwijzen, gesignaleerde knelpunten en gevonden oplossingen. Deze voorbeeldaanpak zal werkenderwijs worden verbeterd aan de hand van ervaringen en creatieve oplossingen uit de praktijk!

Riet van Loon
Landelijk Platform Woonoverlast
www.platformwoonoverlast.nl